

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจประกันภัยเป็นธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล เพราะเป็นสถาบันที่ช่วยสร้างหลักประกันความมั่นคงทางการเงินให้กับครอบครัว และองค์กรเศรษฐกิจการค้าการลงทุนต่าง ๆ เป็นสถาบันที่มีบทบาทมากในการระดมเงินออมทรัพย์ในประเทศ รวมทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่รัฐนำมาในการช่วยแบ่งเบาภาระด้านสวัสดิการและการสงเคราะห์ประชาชนผู้ประสบภัยด้วย

ธุรกิจประกันชีวิตและธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทยมีความเจริญเติบโตเรื่อยมา อย่างต่อเนื่องเป็นที่น่าพอใจ ประชาชนเห็นความสำคัญของธุรกิจประกันภัย และให้ความสนใจทำ ประกันภัย มากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากอัตราการขยายตัวของเบี้ยประกันในช่วงปี 2529 – 2539 มีอัตราเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 22.9 สำหรับธุรกิจประกันชีวิต และร้อยละ 24.4 สำหรับธุรกิจประกันวินาศภัย (กรมการประกันภัย, 2542)

จากอัตราการเจริญเติบโตต่อเนื่องมาโดยตลอดของธุรกิจประกันภัยในทิศทางเดียวกับอัตราการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจรวมของประเทศแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ธุรกิจประกันภัยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับภาคเศรษฐกิจ ดังนั้น ในช่วงที่ประเทศไทยรวมทั้งประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกันได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงธุรกิจประกันภัย

ผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจจากการลดค่าเงินบาท เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ทำให้เงินบาทอ่อนตัวลงไปถึง 100 % เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ ส่งผลให้ดัชนีตลาดหุ้น (SET INDEX) ตกต่ำกว่า 400 จุด ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ล้มละลาย หนีต่างประเทศสูงชันเป็นเงินถึง 89,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สถาบันการเงินเกือบล้มทั้งระบบ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ถูกปิดกิจการถึง 56 แห่ง ขณะที่ธนาคารพาณิชย์ต่างประสบปัญหาหนี้ถวนหน้า (ธมาคมประกันชีวิต, 2542)

ธุรกิจประกันชีวิตย่อมหนีไม่พ้นที่จะได้รับผลกระทบจากปัญหานี้ด้วยเช่นกัน เห็นได้จากยอดขายที่ลดลง และเบี้ยประกันภัยรับรวม (หมายถึงเบี้ยประกันปีแรกรวมกับ ปี ต่อ ๆ มา ที่ลดลง) ซึ่งเริ่มปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในปี 2540 ทั้งธุรกิจประกันชีวิตและธุรกิจประกันวินาศภัย กล่าวคือ ธุรกิจประกันชีวิตมีอัตราการขยายตัวลดลงเหลือเพียงร้อยละ 5.48 ในปี 2540 และขยายตัวติดลบเป็นครั้งแรกในปี 2541

ในอัตราร้อยละ -7.56 ในขณะที่ธุรกิจประกันวินาศภัยเริ่มติดลบเป็นครั้งแรกในปี 2540 ในอัตราร้อยละ -5.77 และติดลบมากขึ้นเป็นร้อยละ -11.66 ในปี 2541 (กรมการประกันภัย, 2541)

ในส่วนของบริษัทเมืองไทยประกันชีวิต จำกัด ตั้งแต่เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2494 ผลการดำเนินงานของบริษัทมีการเจริญเติบโตมาโดยตลอด แต่เพิ่งจะมีการขยายตัวลดลงในปี พ.ศ. 2540 และปี พ.ศ. 2541 ตามรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 1 แสดงเบี้ยประกันภัยและอัตราการเจริญเติบโต

หน่วย : ล้านบาท

ปี	ปีแรก		ปีต่อไป		รวม	
	เบี้ยประกัน	อัตราการเจริญเติบโต %	เบี้ยประกัน	อัตราการเจริญเติบโต %	เบี้ยประกัน	อัตราการเจริญเติบโต %
2537	624	50	1,385	86	2,009	25
2538	824	32	1,617	80	2,441	22
2539	966	14	1,922	18	2,888	17
2540	942	-2.4	2,232	16	3,174	10
2541	647	-31.4	2,355	5.7	3,002	-5.3
2542	757.3	17.1	2,433.9	3.2	3,191.2	6.3

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ชัดว่าในปี พ.ศ. 2541 บริษัทเมืองไทยประกันชีวิต จำกัด มีเบี้ยประกันลดลงจากปี พ.ศ. 2540 เป็น 5-9 % ในส่วนของเบี้ยประกันชีวิตประเภทสามัญ มีเบี้ยประกันชีวิตประเภทสามัญในปี 2541 รวมทั้งสิ้น 3,002 ล้านบาท ลดลงจากปี 2540 5.3 % โดยแบ่งออกเป็น เบี้ยประกันชีวิตปีแรก 647 ล้านบาท ลดลง 31.4 % และเบี้ยประกันชีวิตปีต่อไป 2,355 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 5.7 % โดยมีส่วนร่วมแบ่งตลาดของเบี้ยประกันชีวิตประเภทสามัญ รวมทั้งสิ้น 6.1 % จัดอยู่ในลำดับที่ 2 ของบริษัทประกันชีวิตคนไทยด้วยกัน (เมืองไทยประกันชีวิต, 2542)

เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินงานของบริษัทเมืองไทยประกันชีวิต จำกัด ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวเช่นกัน โดยพิจารณาจากคู่เอาประกันขาดส่งเบี้ยประกันในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ในปี 2540 จำนวน 497 ราย ในปี 2541 จำนวน 694 ราย ในปี 2542 จำนวน 866 ราย

(เมืองไทยประกันชีวิต, 2542) ซึ่งมากที่สุดในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา จากปัญหาดังกล่าวเบื้องต้นทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลทำให้ผู้เอาประกันขาดส่งเบี้ยประกัน : กรณีศึกษาบริษัท เมืองไทยประกันชีวิต ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้ผู้เอาประกันขาดส่งเบี้ยประกัน เพื่อเป็นข้อมูลให้กับบริษัทเมืองไทยประกันชีวิต และบริษัทอื่น ๆ นำไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานของ บริษัทเมืองไทยประกันชีวิต และบริษัทประกันชีวิตอื่น ๆ รวมทั้งผู้สนใจทั่วไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลทำให้ผู้เอาประกันขาดส่งเบี้ยประกันของบริษัทเมืองไทยประกันชีวิต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3. ขอบเขตของการศึกษาและการรวบรวมข้อมูล

ทำการศึกษาวิจัยเฉพาะผู้เอาประกันชีวิตรายสามัญ (Ordinary life Insurance) ที่ขาดส่งเบี้ยประกัน ของบริษัทเมืองไทยประกันชีวิต ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 100 คน โดยสุ่มจากประชากรที่ขาดส่งเบี้ยประกันในปี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีสถิติสูงสุดรวมทั้งสิ้น 866 คน

การรวบรวมข้อมูล ได้จากการนำแบบสอบถาม (Questionnaire) ไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้เอาประกันที่ขาดส่งเบี้ยประกันในปี พ.ศ.2542 ของบริษัทเมืองไทยประกันชีวิต ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

4. วิธีการศึกษา

1. ศึกษาการขาดส่งเบี้ยประกันของผู้เอาประกันรายสามัญ(Ordinary life Insurance) ของ บริษัทเมืองไทยประกันชีวิต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ ผู้เอาประกันที่ขาดส่งเบี้ยประกันในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ.2542 จำนวน 100 คน

2. นำข้อมูลจากการศึกษามาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติ ร้อยละ

5. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ผู้เอาประกันของบริษัทเมืองไทยประกันชีวิต ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ขาดส่งเบี้ยประกัน

2. ข้อมูลจากการศึกษาจะนำไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานของ บริษัทเมืองไทยประกันชีวิต และบริษัทประกันชีวิตอื่นๆ รวมทั้งผู้สนใจทั่วไป

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้เอาประกันภัย หรือ ผู้ทำประกันภัย (insured or assured) หมายถึง คู่สัญญาฝ่ายที่มี หน้าที่เปิดเผยความจริงอันเป็นสาระสำคัญต่อการพิจารณาของผู้รับประกันภัยและมีหน้าที่ชำระเบี้ย ประกันภัยตาม จำนวนที่ได้ตกลงกันไว้ และเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นกับวัตถุที่เอาประกันภัยไว้ ผู้เอา ประกันภัยก็มีสิทธิ ในการเรียกร้องสินไหมทดแทนความเสียหายที่แท้จริงได้

ผู้รับประกันภัย หรือ บริษัทประกันภัย (insurer) หมายถึง คู่สัญญาฝ่ายซึ่งมีหน้าที่ในการพิจารณา ประกันภัย รับเบี้ยประกันภัย ตลอดจนชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือ ผู้ได้รับ ผลประโยชน์ เมื่อมีเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นตามที่ระบุไว้ในสัญญา

การประกันชีวิตประเภทสามัญ (Ordinary insurance) หมายถึง การประกันชีวิตประเภทที่มีจำนวน เงินเอาประกันภัยจากถูกค่าประเภทอุตสาหกรรม โดยชำระเบี้ยประกันภัยเป็นรายปี รายครึ่งปี ราย 3 เดือน หรือรายเดือน โดยอาจมีการตรวจสุขภาพหรือไม่ก็ได้

การขาดส่งเบี้ยประกัน (Cancellation) หมายถึง การที่ผู้เอาประกัน ไม่ส่งเบี้ยประกันภายในระยะเวลา 90 วัน ตั้งแต่วันครบกำหนดส่งเบี้ยประกัน